

**НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААРХ САНАЛЫН ТОВЬЁГ**

2023.03.13

№	Овог, нэр	Байгууллага, албан тушаал	Огноо	Хуулийн төсөлд тусгах санал	Саналыг тусгасан эсэх талаар
1.	Биологичид (Б.Амгаланбаяр)	ЗӨСҮТ-ийн биологичид	2023.03.13	2.1-д Байгаль орчны тухай хууль, мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай хуулийг тусгайлан зааж оруулах; 3.1.14-т "зооноз" гэдэг нь сээр нуруутан амьтдаас хүнд халддаг аливаа өвчин, халдвар юм; 3.1.17-д "нийгмийн эрүүл мэндийн мэргэжилтэн" гэж анагаах ухааны боловсрол олгох их, дээд сургуулийг нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр төгссөн болон зоонозын өвчин судлалын чиглэлээр мэргэшсэн биологи, мал эмнэлгийн ухааны мэргэжилтнийг; 7.1-д нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг нийгмийн эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан үндэсний хэмжээний байгууллага, зоонозын өвчин судлалын байгууллага, аймаг, дүүргийн нийгмийн эрүүл мэндийн төв, өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, нийгмийн эрүүл мэндийн нэгж, эрүүл амьдралын хэв маягийг дэмждэг олон нийтийн үүсгэл санаачилгын байгууллага, аж ахуйн нэгж, сайн дурын ажилтан үзүүлнэ. 7.2-т "Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв" хамаарах уу? 7.3-т "төв" гэсний дараа "Зоонозын өвчин судлалын төв" гэж нэмэх; 13.1.2-т "төв" гэсний дараа "Зоонозын өвчин судлалын төв" гэж нэмэх.	
2.	ЭМЯ-ны ХӨХ (Ш.Уранцэцэг, А.Долгорханд)	ЭМЯ-ны Халдварт өвчний хэлтэс	2023.03.13	3.1.3."нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал" гэж "Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал" гэж олон хүний амь нас, эрүүл мэндэд аюул заналхийлж, улс болон орон нутгийн эрүүл мэндийн салбарын нөөц, боломжоос давсан хохирол учирч болзошгүй нөхцөл байдал үүссэнийг Улсын онцгой комиссоос зарлан, бэлэн байдлын зэрэгт шилжүүлснийг; гэж өөрчлөх; 3.1.9."хариу арга хэмжээ" гэж нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдалд хүргэж болзошгүй үйл явдлын эрсдэлийн үнэлгээний дүнд үндэслэн шалтгааныг тодруулах, тархалтыг хязгаарлах, хохирлыг бууруулах, арилгах, эрсдэлийн мэдээлэл харилцаа холбоог зохион байгуулах цогц арга хэмжээг; гэж өөрчлөх;	

				3. 3.1.5.“тандалт” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн мэдээ, мэдээллийг цуглуулж, дүн шинжилгээ хийх, эргэн мэдээлэх, хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг; гэж өөрчлөх; 4. 3.1.6.“эрсдэлийн харилцаа холбоо” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед иргэд, олон нийт, мэргэжлийн байгууллага, шийдвэр гаргагчдыг үнэн зөв мэдээллээр цаг тухайд нь хангаж, эрсдэлийг бууруулах, хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, харилцан мэдээлэл солилцох үйл явцыг; гэж өөрчлөх; 5. 3.1.7.“эрсдэлийн үнэлгээ” аливаа аюулыг тодорхойлж, түүнтэй холбоотой эрсдэлийг үнэлж, тэдгээрийг арилгах, бууруулахад чиглэсэн хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх цогц үйл ажиллагааг; гэж өөрчлөх; 6. 3.1..... “Олон улсын эрүүл мэндийн дүрмээр зохицуулагддаг өвчин” гэж Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын шалгуур үзүүлэлтээр хүн амын эрүүл мэндэд ноцтой нөлөөлөх, ердийн бус шинжтэй, олон улсад тархах эрсдэл бүхий, аялал жуулчлал, худалдаанд нөлөөлөх эрсдэл бүхий халдварт өвчин, эрсдэлт хүчин зүйлийг; гэж нэмэх; 7. 4.1-ийг ДЭМБ-аас гаргасан Нийгмийн эрүүл мэндийн 10 гол тусламж, үйлчилгээний чиглэлтэй уялдуулан томъёолох; 8. 5.1-д бичсэн НЭМ-ийн тусламж, үйлчилгээний 10 гол чиглэлтэй уялдуулан төрлийг нягтлах; 9. 7.1-д “Олон улсын эрүүл мэндийн дүрмийн зохицуулагч байгууллага-Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв” болон “Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төв”, аймаг, орон нутаг дахь “Зоонозын өвчин судлалын төв” гэж нэмэх; үндсэн чиг үүргийг тусгах; 10. 8.10. Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед тохиолдлын удирдлагын тогтолцооны горимоор ажиллаж, хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ гэсэн заалтыг 7.2, 7.3 болон шинээр нэмж буй дээрх байгууллагын чиг үүрэгт тусгах;	
3.	И.Туяажаргал	НЭМҮТ-ийн Нийгмийн эрүүл мэндийн лавлагаа лабораторийн дарга	2023.03.07	1. 1.1-д ... судлах, хянах, <u>тогтоох, үнэлэх</u>, (нэмэх); 2. 4.1.1-д ... хянах, <u>тогтоох, үнэлэх</u>, (нэмэх); 3. 4.1.4-т “сурталчлах” гэж нэмэх; 4. 5.2.5-д химийн бодис, <u>эм, бэлдмэлээс</u> шалтгаалсан; 5. 6.1.4-т “өвчний хяналт, сэргийлэлтийн үндэсний төв” гэвэл ямар вэ?;	

				6. 7.2.5-д НЭМНБ-ын үеийн хариу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх, үнэлэх, тайлагнах, зөвлөмж өгөх (г.м.); 7. 8.6-д “хойшлуулшгүйгээр” гэснийг “хойшлуулахгүйгээр” гэж өөрчлөх; 8. 8.7-д “мансууруулах бодис” гэснийг хасах; 9. 8.7-д “хамааралтай” гэснийг “болзошгүй сөрөг нөлөөг харгалзан нэмэгдүүлнэ” гэж; 10. 8.9-д хэн, ямар байгууллага тодорхойлох вэ? 11. 8.10-т “тохиолдлын” гэснийг хасах; 12. 8.10-т шинэ төрлийн эм, ариутгал халдваргүйтгэлийн бодисыг түргэвчилсэн журмаар нэвтрүүлэх гэдгийг салгах, илүү тодорхой тайлбарлах; 13. 9.4-т эрүүл, аюулгүй орчныг бүрдүүлэх зорилгоор ХБО, биологи, хүнсний бүтээгдэхүүн болон бусад төрлийн дээжийг НЭМ-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторид өөрийн зардлаар шинжилгээнд хамруулах эрхтэй; 14. 10.2.4-ийг хасах 15. 13.2-т НЭМ-ийн ажилтан үндэсний байгууллагад олон жил (15-аас дээш), үр бүтээлтэй, тасралтгүй ажилласан бол ... (нэмэх); 16. “нийтийн эм” гэж тусгах; 17. “хоол, шим тэжээл” гэж нэмэх; 18. “эрсдэлийн үнэлгээ”, “нөлөөллийн үнэлгээ” юугаараа ялгаатай вэ?	
4.	Л.Ундрэм	АШУҮИС-ийн Нийгмийн эрүүл мэндийн сургуулийн Эрүүл мэндийн бодлогын тэнхмийн багш, АУ-ны доктор	2023.03.07	1. Төрөлд нэмэх: “эх, хүүхдийн эрүүл мэнд”, “эрүүл мэндийн удирдлага, бодлого”; 2. 5.2.3-д үйлдвэрлэлийн осол гэмтэл гэж нэмж оруулах; 3. 5.2.6-д төлөвшүүлэх гэдэгт юу юу орох вэ; 4. 5.2.7-д хүүхэд, цэргийн нас гэж орсон нь ямар үндэслэлээр орсон бэ хүн ам гэж ерөнхийд нь оруулах; 5. 5.2.8-д халдварт өвчний дэгдэлт гэдэг нь ноцтой байдал гэдэгтээ орж байгаа учир хасах.	
5.	Л.Дэлгэрзул	Анагаахын эмэгтэйчүүдийн холбооны удирдах зөвлөлийн гишүүн	2023.03.07	1. Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал, хариу арга хэмжээг тодорхойлсон тодорхойлолт харах; 2. Нийгмийн эрүүл мэнд гэдэг үг нийтийн эрүүл мэнд гэж явж байгааг анхаарах яаман дээр хүртэл нийтийн эрүүл мэндийн газар гэж явж байгааг анхаарах; 3. 4.1.4, 4.1.2-т эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалтыг нэмэх; 4. 6.1-д Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв гэж явах уу, CDC гэж орох уу?	

				5. 7.1.10-т “тохиолдлын удирдлагын тогтолцоо” гэдэг зөв үү? ШУ-ны биш үг хэрэглэх нь хэр оновчтой вэ?; 6. 7.6-д “мансууруулах бодис хилээр оруулж ирэх” хасах; 7. 7.9-д хэн, ямар байгууллага хэрэгжүүлэх вэ гэдэг нь хаягдсан; 8. 7.10-т шинэ төрлийн ноцтой байдлаас шалтгаалж гэдгийг салгах шинэ эм бүртгэх асуудал зөвхөн ноцтой байдлын үед биш одоо ч хэрэгжиж байгаа; 9. 8.4.4-т үндэсний хэмжээний байгууллагад зөвлөх хэрэгжүүлэх гэж оруулах уу?; 10. 9.4-д иргэний эрх үүрэгт эрүүл аюулгүй орчныг бүрдүүлэх зорилгоор өөрийн зардлаар гэж нэмж оруулах; 11. 10.2.4-д үйл ажиллагааны деталийг хэтэрхий оруулж өгсөн бна цонхоо нээх агаар оруулах гэх мэт; 12. 13.1.2-д хөдөө орон нутаг гэж ялгаж орох уу нийгмийн эрүүл мэндийн байгууллагад гэж орох уу?	
6.	Б.Амгаланбаяр	ЗӨСҮТ-ийн дэд захирал	2023.03.07	8. Зоонозын өвчин гэдгийг хууль дүрэм журамд оруулах нэр томъёоны тодорхойлолт хэсэгт оруулах; 9. Олон улсын хөл хориот халдварт өвчин, зоонозын халдварын хүний өвчлөл, байгалийн голомтын тандалт судалгаа болон гамшиг нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж дайчлагдан ажилласан ажилтанд тухайн дайчилгааг зохион байгуулсан харьяа орон нутгийн Засаг даргын нөөцөөс ажилласан хугацааны цалин хөлсийг 1 сарын дотор 3 дахин нэмэгдүүлж олгоно; 10. Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан албан үүргээ гүйцэтгэх явцад хөдөлмөрийн чадвараа алдсан бол хөдөлмөрийн чадвар алдалтын зэрэг, хувь хэмжээг харгалзан хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 30, 60, 90 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн нөхөн олговор олгоно; 11. Хүний эрүүл мэндийг хамгаалахтой холбогдсон салбарын бусад хуультай нийцүүлэх эрчим хүч, барилгын тухай хууль зэргээс ишлэл авч хэлэлцүүлэх 12. Хүүхдийн эрүүл мэндийн асуудлаар А үсэг ч алга, нэмж оруулах дахин хэлэлцүүлэг зохион байгуулах; 13. “Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан” гэж юуг хэлэх вэ гэдэгт анхаарах, биологич, химич, эдгээр хүмүүс орох уу?; 14. Шинжлэх ухаанд суурилсан гэдэг үг оруулах.	
7.	Ч.Цолмон	АУ-ны доктор, дэд профессор	2023.03.07	1. Нийтийн эрүүл мэнд гэдэг үгээ нийгмийн эрүүл мэнд болгох саналтай байна	

				2. Нэр томъёоны тодорхойлолт дээр байгаа мэргэжилтан ажилтан гэдэг үгнүүдийг сайн тодруулах шаардлагатай байна. АШУИС 5 жилээр төгсөж байгаа эрүүл мэнд судлаач, 4 жилээр төгсгөж байгаа эрүүл мэндийн нийгмийн ажилтан гэж төгсгөж байна. 3. Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан гэж хаана ч байхгүй хувийн байгууллагад ажиллаж байгаа хүнд ч үйлчлэхээр хуулийн төсөл явж бна 4. 4.1.12, 7.1.18 нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтны баталгаа, цалин хөлс, нөхөн олговор бүгд орж ирсэн бна нөгөө ЭМНА чинь хаягдаад явчих вий 5. Колледж төгссөн хүн гэж орж бна Монгол улсад ийм коллеж байхгүй шинээр нээх юмуу энийг анхаарах 6. Төрөл дээрээ хүүхдийн эрүүл ахуй гэж нэмж оруулах хаягдаад яваад байна манай улсын хүн амын ихэнх нь хүүхдүүд байгаа 7. Зохион байгуулалт дээр Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний зөвлөл гэж бүтэц орж ирж байна уу нийгмийн эрүүл мэндийн нэгж гэж байх уу бүр CDC-ээр явахаар бга юу анхаарах 8. Нотолгоонд суурилсан мэдээлэл гэж нэмж оруулах	
8.	Ж.Оюунбилэг	Биологийн шинжлэх ухааны доктор, АУ-ны академийн гишүүн, профессор	2023.03.07	1. Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан гэдгийг маш сайн тодорхойлох 2. Эрүүл мэндийн 90% нь өөрөөс нь шалтгаалдаг тийм учраас эрүүл мэндийн боловсрол сургалт сурталчилгааг сайн оруулж өгөх 3. Олон улсын түвшинг сайн судалж үзэх	
9.	Б.Тэмүүжин	Олимп, нийтийн биеийн тамир, спортын Үндэсний хорооны ажлын албаны дарга	2023.03.03	Үзэл баримтлалд дараах саналыг тусгах: 1. Үзэл баримтлалын 1.2-т "төлөвшүүлэх шаардлагатай" гэсний дараа "халдварт бус өвчин, осол, гэмтлийн шалтгаан, эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг хязгаарлахад холбогдох байгууллагын (боловсрол, эрүүл мэнд, биеийн тамир, спорт, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөл г.м.) хамтын ажиллагааг сайжруулах хэрэгцээ, шаардлагатай байна." гэж оруулах; 2. Үзэл баримтлалын 6-р бүлэгт халдварт өвчний дэгдэлтийн үед болон халдварт бус өвчлөлийн эрсдэлийг бууруулах гэсэн агуулгаар холбогдох заалтыг тусгах; 3. Үзэл баримтлалын 3 дахь хэсэгт "... нийгмийн эрүүл мэндийн нэгдсэн сантай байна" гэсний дараа "холбогдох байгууллагатай шаардлагатай мэдээллийн хууль	Үзэл баримтлалд өгсөн санал тул тусгах шаардлагагүй.

				тогтоомжийн хүрээнд хуваалцах, бусад салбарын мэдээллээр баяжуулах” гэж нэмэх.	
10.	Ц.Ундрал	Нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын Нийгмийн эрүүл мэндийн хэлтсийн дарга	2023.02.28	1. Нэр томъёонд “сайн дурын идэвхтэн”, “эрүүл мэндийг дэмжигч” гэж нэмэх; 2. 8.1.8-д “үр нөлөө, үр дүнгийн цахим мэдээлэл, шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулан батлуулах, хэрэгжилтийг үнэлэх” гэж нэмэх; 3. 11-д “халдварт болон халдварт бус өвчин”, “агаар орчны бохирдол”, “мэргэжлээс шалтгаалсан өвчлөл”, “хүнсний аюулгүй байдал”, “химийн бодисын хордлого”, “хүний буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй”, “нийтийг хамарсан ноцтой байдал (байгалийн давагдашгүй хүчин зүйд)” гэж нарийн тодорхой тусгаж өгөх; 4. 12-т “орчны эрүүл мэнд”, “хөдөлмөрийн эрүүл мэнд”, “хүнсний эрүүл ахуй, шим судлал”, “хор судлал”, “эрт илрүүлгийн тусламж, үйлчилгээ”, “эрүүл мэндийг дэмжих тусламж, үйлчилгээ”, “нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын тусламж, үйлчилгээний зохион байгуулалт” гэж задлах; 5. 12-т нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг оношийн кодтой болгох; 6. 12-т “нутаг дэвсгэр хариуцсан НЭМТ-ийн орон тоог аймаг, нийслэлийн ЭМГ-ын дарга батална”; 7. 12-т НЭМТ нь хариуцсан чиг үүргийн хүрээнд нутаг дэвсгэр хариуцсан байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, үйл ажиллагаагаа аймаг, нийслэлийн ЭМГ-ын даргын өмнө хариуцан тайлагнана. НЭМТ нь үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ чиглэлээр ЭМБ-уудад албатай байна; 8. Нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаанд иргэнд сайн дурын идэвхтэн, олон нийт, байгууллагын хамтын ажиллагаа; 9. 13-т дүүргийн НЭМТ-ийн даргыг Нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын дарга томилж, чөлөөлөх (ЭМТХ-д заасныг дагаж мөрдөх); 10. 15-д дүүргийн ЭМТ-ийг Эрүүл мэндийн тухай хуульд заасны дагуу НЭМТ болгох, эсвэл шинээр бий болгох эсэхийг төв юм гэдгийг тодорхой тусгах (ЭМТХ-д ДЭМТ гэж байхгүй); 11. 21-д НЭМТ-ийн санхүүжилт, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг тодорхой тусгах; 12. 21-д ЭМД сангаас олгогдох санхүүжилтийг орон нутгийн хүн амын тоонд үндэслэн олгож байх (архи, тамхи, байгаль	

				орчин бохирдуулсны татвараас орон нутгийн хүн амаас хамаарч тогтмол санхүүжүүлэх); 13. НЭМТ-ийн санхүүжилтийн 30 хувийг улсын төсвөөс тогтмол санхүүжүүлж, үлдсэн хувийг олон улсын болон төлбөртэй тусламж, үйлчилгээ, бусад орлогоос (тандалт судалгааны ажил урт хугацаанд хэрэгждэг тул тогтмол хийж, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалахад зайлшгүй тогтмол зардал тавих); 14. 14-т иргэний хариуцлагыг тодорхой зааж өгөх (ЗтХ болон ЭМтХ-тай холбох); 15. 25-д хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үүргийг оруулж өгөх, тодорхой болгох (ХМтХ-тай уялдуулах).	
--	--	--	--	--	--

--- оОо ---

БАТЛАН ХАМГААЛАХ ЯАМНААС ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ,
НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ТӨСЛИЙН ЗОХИЦУУЛАЛТАД ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙСЭН БАЙДАЛ

2023.02.17

Д/д	Эрүүл мэндийн тухай хууль	Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулийн төсөл	Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль
1.	13.6.Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний төрөл болон түүнтэй холбогдох харилцааг Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулиар зохицуулна.	-	-
Санал: Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 13.6-тай нийцүүлэн хуулийн төслийн 13 дугаар зүйлд “Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрөл болон түүнтэй холбогдох харилцааг Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулиар зохицуулна.” гэж 13.8 дахь хэсэг болгон нэмж тусгах.			

2.	6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын бүрэн эрх 6.1.Монгол Улсын Их Хурал эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 6.1.1.төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогыг тодорхойлох; 6.1.2.эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх талаар Засгийн газраас зохион байгуулж байгаа ажилд хяналт тавих; 6.1.3.онц байдлын үед хүн амын эрүүл мэнд, амь насыг хамгаалах асуудлаар эрүүл мэндийн байгууллага, иргэн, бусад байгууллагын үүргийг тодорхойлох; 6.1.4.эрүүл мэндийн асуудлаар олон улсын гэрээнд Монгол Улс нэгдэн орох, цуцлах асуудлыг шийдвэрлэх; 6.1.5.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын бүрэн эрх 6.1.Монгол Улсын Их Хурал нийгмийн эрүүл мэндийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 6.1.1.нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шуурхай авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй холбогдсон Улсын Их Хурлын шийдвэрийн төслийг дараалал харгалзахгүйгээр хэлэлцэн шийдвэрлэх; 6.1.2.онц байдлын үед хүн амын эрүүл мэнд, амь насыг хамгаалах асуудлаар эрүүл мэндийн байгууллага, иргэн, бусад байгууллагын үүргийг тодорхойлох; 6.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	
Санал: Хуулийн төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх хэсгийн 6.1.2, 6.1.3 дахь заалтууд нь Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 6.1.3, 6.1.5 дахь заалтуудтай агуулгын хувьд давхардсан, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуульд Улсын Их Хурлын бүрэн эрхийн талаар тусгаагүй байх тул хуулийн төслийн 6 дугаар зүйлийг хуулийн төслөөс бүхэлд нь хасч, хуулийн төслийн 6.1.1 дэх заалтыг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 6.1.5-д нэмж тусган, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 6.1.5 дахь заалтыг 6.1.6 дахь заалт болгон өөрчлөн тусгах.			
3.	7 дугаар зүйл.Монгол Улсын Засгийн газрын бүрэн эрх 7.1.Монгол Улсын Засгийн газар /цаашид "Засгийн газар" гэх/ эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд зааснаас гадна дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 7.1.1.төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах; 7.1.2.эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг зохион байгуулах; 7.1.3.эрүүл мэндийн талаар батлагдсан бодлого, хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт тавих; 7.1.4.эрүүл мэндийн салбар дахь хамтын ажиллагааны асуудлаар өөрийн бүрэн эрхийн хүрээнд бусад улсын Засгийн газар, олон улсын байгууллагатай гэрээ, хэлэлцээр хийх; 7.1.5.зайлшгүй шаардлагаар гадаад улсад эмчлүүлэх иргэнд санхүүжилт олгох журмыг батлах; 7.1.6.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх. 7.2.Монгол Улсын Ерөнхий сайдын дэргэд төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилтийг улсын хэмжээнд зохицуулах үүрэг бүхий орон тооны бус Үндэсний зөвлөл байгуулан ажиллуулж болно.	7 дугаар зүйл.Монгол Улсын Засгийн газрын бүрэн эрх 7.1.Монгол Улсын Засгийн газар нийгмийн эрүүл мэндийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 7.1.1.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 35.1 дэх хэсэг, Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 11.3.5-д зааснаас бусад нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиглэлээр хорио цээр, хөдөлгөөний болон цагийн хязгаарлалт тогтоох, зайнаас харьцах болон холбогдох шаардлагатай хариу арга хэмжээг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн шийдвэр гаргах; 7.1.2.эрүүл мэнд, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шаардлагатай санхүүжилтийг шийдвэрлэх асуудлыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Улсын Их Хуралд төсөвт өөрчлөлт оруулах санал хүргүүлж, шийдвэрлүүлэх; 7.1.3.хорио цээр, хязгаарлалтын дэглэмийн улмаас үйл ажиллагаа нь доголдсон аж ахуйн нэгж,	

	7.3.Энэ хуулийн 7.2-т заасан Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхий сайд батална.	байгууллага, цалин, орлого нь тасалдсан иргэдэд зохих дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр холбогдох байгууллагын саналыг үндэслэн журам батлах; 7.1.4.өмчийн хэлбэр үл харгалзан бүх шатны боловсролын байгууллагын хичээл, сургалтын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаагаар теле, цахим хэлбэрт шилжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах, сургалтын болон дотуур байрны төлбөрийг хөнгөлөх, дараагийн төлбөрт шилжүүлэх журмыг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн батлах; 7.1.5.бүх шатны сургалтын байгууллагын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаагаар хойшлуулсан, хязгаарласан тохиолдолд цахим, зайн сургалтыг чанартай, хүртээмжтэй хүргэх талаар шийдвэр гаргах; 7.1.6.хүн амыг нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, дархлаажуулалтын бэлдмэл, эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тэгш, хүртээмжтэй хангах; 7.1.7.нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед харилцаа холбоо, мэдээллийн технологи, эрчим хүч, хүнс хангамж, шатахуун түгээх газар, төрийн өмчит онц чухал болон стратегийн зориулалттай үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байгууллагын тасралтгүй, хэвийн үйл ажиллагааг хангах арга хэмжээг авах; 7.1.8.хүний амь нас, эрүүл мэндийг хамгаалахад зайлшгүй шаардлагатай бараа бүтээгдэхүүн, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг улсын хилээр хойшлуулшгүйгээр нэвтрүүлэх арга хэмжээг авах; 7.1.9.архи, согтууруулах ундаа, тамхи, мансууруулах бодис болон чихэр, ханаагүй тос, давс ихтэй, даршилсан бүтээгдэхүүнд онцгой албан татварыг нэмэгдүүлэх санал боловсруулж, Улсын Их Хурлаар шийдвэрлүүлэх; 7.1.10.эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн хүний эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх хүнсний хэрэглээг дэмжсэн зар сурталчилгааг хянах, хязгаарлах талаар шийдвэр гаргах;	
--	---	--	--

		7.1.11.нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Засгийн газар батална. 7.1.12.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	
Санал: Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуульд Засгийн газрын бүрэн эрхийн талаар тусгаагүй байгааг анхаарч, хуулийн төслийн 7 дугаар зүйлийг бүхэлд нь хасаж, хуулийн төслийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.1-7.1.11 дэх заалтуудыг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 7.1.6-7.1.17 хүртэл дугаарлан нэмж тусган, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 7.1.6 дахь заалтыг 7.1.18 дахь заалт болгон өөрчлөн тусгах.			
4.	8 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 8.1.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 8.1.1.эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг хангуулах; 8.1.2.хүн амын эрүүл мэндийн байдлыг судлах, хянах, үнэлэх, эрэлт хэрэгцээг үндэслэн эрүүл мэндийн салбарын бодлого, хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлох; 8.1.3.төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв, нэгдсэн болон тусгай эмнэлэг, эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын харьяанд ажилладаг бусад төрийн байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах; 8.1.4.хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг салбарын хэмжээнд төлөвлөх, зохион байгуулах, эрүүл мэндийн байгууллагын байршил, бүтэц, зохион байгуулалт, тусламж, үйлчилгээний төрөл, шатлал, эмнэлгийн болон сувиллын орны дээд хязгаарыг тогтоох; 8.1.5.хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар иргэд, төрийн болон төрийн бус байгууллагад мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх; 8.1.6.хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, бэхжүүлэх үндэсний хөтөлбөр, төсөл боловсруулах, хэрэгжилтийг зохицуулах, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийж, үр дүнг төоцөх; 8.1.7.эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудлаар эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг захиалан гүйцэтгүүлэх;	8 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх 8.1.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 8.1.1.нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг хангуулах; 8.1.2.нийгмийн эрүүл мэндийн нөхцөл байдлыг судлах, хянах, үнэлэх, эрэлт хэрэгцээг харгалзан эрүүл мэндийн салбарын бодлого, хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлох; 8.1.3.төр, хувийн хэвшлийн байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах; 8.1.4.нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, бэхжүүлэх хөтөлбөр, төсөл боловсруулах, хэрэгжилтийг зохицуулах, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийж, үр дүнг төоцөх; 8.1.5.нийгмийн эрүүл мэндийн асуудлаар эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг захиалан гүйцэтгүүлэх; 8.1.6.нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр хүний нөөцийн хөгжлийн бодлогыг тодорхойлох; 8.1.7.нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтныг мэргэшүүлэх, давтан сургах бодлогыг тодорхойлж, нийгмийн баталгааг хангах; 8.1.8.нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн бодлогыг тодорхойлох; 8.1.9.нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн бодлогыг тодорхойлох, түншлэл, концессын төсөл, хөтөлбөрийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;	

8.1.8.эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хөгжлийн бодлогыг тодорхойлон хэрэгжүүлэх; 8.1.9.эмнэлгийн мэргэжилтнийг мэргэшүүлэх, давтан сургах бодлогыг тодорхойлж, хэрэгжилтийг хангуулах, эрүүл мэндийн мэргэжлийн чиглэл, индекс, анагаах ухааны боловсролын сургалтын байгууллагын элсэлтийн хяналтын тоо, сургалтын түшиц эмнэлгээр хангах асуудлыг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран шийдвэрлэх; 8.1.10.эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн баталгааг хангах асуудлыг холбогдох байгууллагатай хамтран шийдвэрлэх; 8.1.11.эрүүл мэндийн болон нийгмийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн бодлогыг тодорхойлох, төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах; 8.1.12.эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтийн бодлогыг холбогдох байгууллагатай хамтран тодорхойлох; 8.1.13.аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлэх, хянах; 8.1.14.эрүүл мэндийн удирдлага, мэдээллийн тогтолцооны бодлогыг тодорхойлох, мэдээллээр хангах; 8.1.15.эрүүл мэндийн салбарт Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн тухай хуульд зааснаар төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн төслийг төлөвлөх, төслийн санал гаргах, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээний хэрэгжилтийг хангах, хяналт тавих; 8.1.16.эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, эрүүл мэндийн байгууллага, үйлдвэрлэлийн стандартыг боловсруулж, эрх бүхий байгууллагатай хамтран батлах 8.1.17.эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох ажлыг зохион байгуулах; 8.1.18.эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарын бодлогын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах; 8.1.19.эрүүл мэндийн статистик мэдээллийг нэгтгэн гаргах, мэдээлэх; 8.1.20.эрүүл мэндийн салбарын хөгжил, эрүүл мэндийн ажилтны хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг хангах, судалгаа хийх;	8.1.10.нийгмийн эрүүл мэндийн нөхцөл байдлын талаарх нэгдсэн мэдээллээр хангах; 8.1.11.хүнсний сүлжээнд нийлүүлэх хүнсний бүтээгдэхүүний сав, баглаа боодол, шошгололт, хүнсний шим тэжээлийн талаарх мэдээлэл хүргэх; 8.1.12.хүүхдийн хооллолт, хөдөлгөөний хяналт-шинжилгээг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулах; 8.1.13.цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль, дотуур байрны хүүхдийн хүнс, хоол тэжээлийн стандартыг хүнсний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран боловсруулж, батлуулах; 8.1.14.бүх шатны боловсролын хөтөлбөрт тусгах эрүүл амьдрах зан үйлийг хэвшүүлэх талаар санал боловсруулж, боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх; 8.1.15.нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шаардлагатай шинэ төрлийн эм, ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодисыг түргэвчилсэн журмаар бүртгэх; 8.1.16.нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед ажиллах тохиолдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх, хариу арга хэмжээний журмыг батлах; 8.1.17.нийгмийн эрүүл мэндийн бодлогын хэрэгжилтийн тайланг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 7.2-т заасан Үндэсний зөвлөлд танилцуулж, холбогдох арга хэмжээг хэрэгжүүлэх; 8.1.18.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	
--	---	--

	8.1.21.иргэний эрүүл мэндээ хамгаалах, өвчлөхөөс урьдчилан сэргийлэх, өвчин, эмгэг, гэмтлийн улмаас эрүүл мэндэд үүсэх үр дагаврыг багасгах, арилгах чиглэлээр сургалт, сурталчилгаа хийх, эрүүл мэндийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулах; 8.1.22.эмийг бүртгэх, баталгаажуулах үйл ажиллагааг зохион байгуулж, эмийн чанар, аюулгүй байдлын талаар нийтэд мэдээлэх; 8.1.23.эрүүл мэндийн ажилтныг төгсөлтийн дараах сургалтад хамруулах, мэргэшлийн зэрэг олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах; 8.1.24.хүн амын нас, хүйс, эрүүл мэндийн эрсдэлд суурилан зонхилон тохиолдох халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгоонд хамруулах үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих; 8.1.25.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	
Санал: Хуулийн төслийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсгийн 8.1.1-8.1.10, 8.1.18 дахь заалтууд нь Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.1.1-8.1.2, 8.1.6-8.1.11, 8.1.19, 8.1.25 дахь заалтуудтай агуулгын хувьд давхардсан, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуульд Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрхийн талаар тусгаагүй байх тул хуулийн төслийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсгийг хуулийн төслөөс бүхэлд нь хасаж, хуулийн төслийн 8.1.11-8.1.17 дахь заалтыг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.1.25-8.1.32 дахь заалт болгон нэмж тусган, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.1.25 дахь заалтыг 8.1.33 дахь заалт болгон өөрчлөн тусгах. Мөн Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.1.11 дэх заалтын "эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний" гэснийг "эрүүл мэндийн болон нийгмийн тусламж, үйлчилгээний" гэж өөрчлөх.		
5.	10 дугаар зүйл.Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрх 10.1.Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 10.1.1.эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан гаргасан Засгийн газрын шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах; 10.1.2.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын эрүүл мэндийн асуудлаар Засаг даргын тайлан, мэдээллийг хэлэлцэн дүгнэлт өгөх;	9 дүгээр зүйл.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрх 9.1.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 9.1.1.нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан гаргасан Засгийн газрын шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах; 9.1.2.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд зарцуулагдах төсвийг батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих; 9.1.3.харьяалах нутаг дэвсгэрийн нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах арга хэмжээнд төрийн

	10.1.3.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар хөтөлбөр, шийдвэр гаргаж, хэрэгжилтэд хяналт тавих; 10.1.4.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих арга хэмжээнд төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэний хамтын оролцоог хангаж, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах; 10.1.5.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	болон төрийн бус байгууллага, иргэний хамтын оролцоог хангаж, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах; 9.1.4.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	
Санал: Хуулийн төслийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсгийн 9.1.1, 9.1.3, 9.1.4 дэх заалтууд нь Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 10.1.1-10.1.4, 10.1.5 дахь заалтуудтай агуулгын хувьд давхардсан, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуульд Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрхийн талаар тусгаагүй байх тул хуулийн төслийн 9 дугаар зүйлийн 9.1 дэх хэсгийг хуулийн төслөөс бүхэлд нь хасаж, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 10.1.2 дахь заалтын “харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын эрүүл мэндийн асуудлаар Засаг даргын тайлан, мэдээллийг хэлэлцэн дүгнэлт өгөх” гэснийг “харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын эрүүл мэндийн асуудлаар Засаг даргын тайлан, мэдээллийг хэлэлцэн дүгнэлт өгөх, зарцуулагдах төсвийг батлах, хэрэгжилтэд хяналт тавих” гэж өөрчлөн найруулах.			
6.	11 дүгээр зүйл.Бүх шатны Засаг даргын бүрэн эрх 11.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 11.1.1.эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газар, нутгийн өөрөө удирдах байгууллагаас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах; 11.1.2.харьяалах нутаг дэвсгэртээ хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих, ойрын ба хэтийн төлөвийг тодорхойлсон хөтөлбөр, төсөл боловсруулж, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулж, гарсан шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах; 11.1.3.эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай зөвшилцөн харьяалах нутаг дэвсгэрийнхээ эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, оновчтой байршуулах, материаллаг бааз, хүний болон санхүүгийн нөөцийг зохистой хуваарилах; 11.1.4.байгалийн онц аюултай үзэгдэл болон олон улсын хөл хориот өвчин гарсан тохиолдолд шаардлагатай арга хэмжээг шуурхай авах;	10 дугаар зүйл.Бүх шатны Засаг даргын эрх, үүрэг 10.1.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ: 10.1.1.нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газар, нутгийн өөрөө удирдах байгууллагаас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулж, тайлагнах; 10.1.2.харьяалах нутаг дэвсгэртээ нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах ойрын ба хэтийн төлөвийг тодорхойлсон хөтөлбөр, төсөл боловсруулж, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулж, гарсан шийдвэрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах; 10.1.3.нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах чиглэлээр идэвх, санаачилгатай ажиллаж байгаа хамт олон, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулах, сурталчлах ажлыг зохион байгуулах; 10.1.4.харьяалах нутаг дэвсгэрийн нийгмийн эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байгаа нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн баталгааг хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах;	-

11.1.5.эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих чиглэлээр идэвх, санаачилгатай ажиллаж байгаа хамт олон, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг урамшуулах, сурталчлах ажлыг зохион байгуулах; 11.1.6.аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газрын даргыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй зөвшилцөн Төрийн албаны тухай хуулийн дагуу томилох, чөлөөлөх; 11.1.7.харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагад ажиллаж байгаа эмнэлгийн мэргэжилтний нийгмийн баталгааг хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах; 11.1.8.харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагад нэмэлт санхүүжилт олгох; 11.1.9.тухайн шатны нэгдсэн эмнэлгээс бусад эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлагыг томилох, чөлөөлөх асуудлаар эрүүл мэндийн газрын даргатай зөвшилцөх; 11.1.10.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх. 11.2.Сум, баг, дүүрэг, хорооны Засаг дарга эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 11.2.1.эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газар, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, дээд шатны Засаг даргаас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах; 11.2.2.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тэгш, хүртээмжтэй байдлыг хангах; 11.2.3.эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих чиглэлээр нийтийг хамарсан арга хэмжээнд аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг татан оролцуулах ажлыг зохион байгуулах; 11.2.4.харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагыг шаардлагатай боловсон хүчин, материаллаг бааз, санхүүгийн хувьд бэхжүүлэх; 11.2.5.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх. 11.3.Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн даргыг тухайн шатны Засаг дарга, аймгийн эрүүл мэндийн газрын даргатай зөвшилцөж томилж, чөлөөлнө.	10.1.5.харьяалах нутаг дэвсгэрийн нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалахад нэмэлт санхүүжилт олгох; 10.1.6.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амын нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд зарцуулагдах төсвийг батлуулж, шаардлагатай санхүүжилтийг олгох; 10.1.7.хууль тогтоомжид заасан бусад эрх, үүрэг.	
--	---	--

7.	-	10.2.Сум, дүүрэг, баг, хорооны Засаг дарга нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах талаар дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ: 10.2.1.нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Засгийн газар, нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, дээд шатны Засаг даргаас гаргасан шийдвэрийн биелэлтийг харьяалах нутаг дэвсгэртээ зохион байгуулах; 10.2.2.харьяалах нутаг дэвсгэрийн хүн амд үзүүлэх нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, эрүүл мэндийн боловсролын тэгш, хүртээмжтэй байдлыг хангаж ажиллах; 10.2.3.нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах чиглэлээр нийтийг хамарсан арга хэмжээнд аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг татан оролцуулах ажлыг зохион байгуулах; 10.2.4.харьяалах нутаг дэвсгэрийн нийгмийн эрүүл мэндийн байгууллагыг шаардлагатай боловсон хүчин, материаллаг бааз, санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх; 10.2.5.харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байгаа нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн баталгааг хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах; 10.2.6.хууль тогтоомжид заасан бусад эрх, үүрэг.	-
Санал: Хуулийн төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1, 10.2 дахь хэсгийн заалтууд нь бүхэлдээ Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 11.1.1, 11.1.2, 11.1.5, 11.1.7, 11.1.8, 11.1.10 дахь заалтуудтай агуулгын хувьд давхардсан, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуульд Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрхийн талаар тусгаагүй байх тул хуулийн төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсгийг хуулийн төслөөс бүхэлд нь хасаж, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 11.1.8 дахь заалтын “харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагад нэмэлт санхүүжилт олгох;” гэснийг “харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагад зарцуулагдах төсвийг батлуулж, шаардлагатай болон нэмэлт санхүүжилт олгох;” гэж өөрчлөн найруулах. Мөн Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 11.1 дэх хэсгээс “Аймаг, нийслэлийн” гэснийг хасах” Дээрх хуулийн өөрчлөлттэй холбогдуулан хуулийн төслийн дугаарлалтад өөрчлөлт оруулж боловсруулах			

--- оОо ---

ЗООНОЗЫН ӨВЧИН СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВӨӨС
НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ

ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ӨГСӨН САНАЛ

2023.02.02

№	Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хуулийн зүйл, хэсэг, заалт	Санал
1.		"Зоонозын өвчин" гэж мал, амьтан, бусад цус сорогч шавж, дамжуулагчдаас хүнд халдварладаг халдварт өвчнийг;
Эрх үүрэг		
2.		1. Нийгмийн эрүүл мэндтэй холбоотой судалгаа, эрдэм шинжилгээний ажил төлөвлөх, зохион байгуулах, үр дүнг тооцох, шийдвэр гаргуулах, хэрэгжүүлэх, биелэлтийг хангуулах 2. Нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр хүн амын эрүүл мэнд түүнд нөлөөлөх эрсдэлт хүчин зүйлийг үнэлэх, судлах, тандах, хянах, урьдчилан сэргийлэх бодлого тодорхойлох, хэрэгжүүлэх зэрэг үйл ажиллагааг зохион байгуулах, иргэн аж ахуйн нэгж байгууллагатай хамтын ажиллагааг уялдуулан хэрэгжүүлэх; 3. Холбогдох хууль тогтмоомжид заасан бусад эрх, үүрэг
Нийгмийн баталгааны асуудал		
3.		Ажилтан албан үүргээ гүйцэтгэх явцад хөдөлмөрийн чадвараа алдсан бол хөдөлмөрийн чадвар алдалтын зэрэг, хувь хэмжээг харгалзан хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 30, 60, 90 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн нөхөн олговор олгоно.
4.	19.1.Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж буй байгууллагад 10 ба түүнээс дээш жил ажилласан нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтанд тэтгэвэрт гарахад нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийг үндсэн цалингийн дунджаас нь тооцож олгох бөгөөд нэг удаагийн тэтгэмж тооцох цалингийн дундаж хэмжээ, тэтгэмж олгох шалгуур нөхцөлийг Төрийн албаны тухай хуульд заасан журмыг баримтлан тогтооно.	Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан, мэргэжлтнээр 10 ба түүнээс дээш жил ажилласан бол тэтгэвэрт гарахад нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийг үндсэн цалингийн дунджаас тооцож, Төрийн албаны тухай хууль, түүнд нийцүүлэн гаргасан журмыг баримтлан олгоно.
5.		Олон улсын хөл хориот халдварт өвчин, зоонозын халдварын хүний өвчлөл, байгалийн голомтын тандалт судалгаа болон гамшиг нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж дайчлагдан ажилласан ажилтанд тухайн дайчилгааг зохион байгуулсан харьяа орон нутгийн засаг даргын нөөцөөс ажилласан хугацааны цалин хөлсийг 1 сарын дотор 3 дахин нэмэгдүүлж олгоно.

--- оОо ---

**ЗООНОЗЫН ӨВЧИН СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВӨӨС
НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСӨЛД ӨГСӨН САНАЛ**

2023.02.02

№	Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хуулийн зүйл, хэсэг, заалт	Санал	Өөрчлөлт оруулах үндэслэл, тайлбар
1.	3.1.15. “Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр боловсрол олгох их, дээд сургууль, коллежийг төгссөн, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр ажиллаж байгаа ажилтныг; гэсэн заалтыг;	3.1.15. “Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан” гэж анагаах ухаан, байгалийн ухаан, мал эмнэлгийн ухааны чиглэлээр боловсрол олгох их, дээд сургууль, коллежийг төгссөн, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чиглэлийн байгууллагад ажиллаж буй ажилтныг;	Зоонозын өвчин судлалын болон нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийн байгууллагад ангаагах ухаан ба байгалийн ухаан, мал эмнэлэг болон боловсролын салбарын ухааны чиглэлээр боловсрол олгох их, дээд сургууль, коллежийг төгссөн амьтан судлагч, шимэгч судлагч, генетикч, биохимич, биотехнологич, малын эмч зэрэг мэргэжилтнүүд нийгмийн эрүүл мэндийн үндсэн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг.
2.	-	3.1.1 “Зоонозын өвчин” гэж мал, амьтан, бусад цус сорогч шавж, дамжуулагчдаас хүнд халдварладаг халдварт өвчнийг;	“Зоонозын өвчин” нэр томъёоны тодорхойлолт ороогүй тул шинээр нэмж оруулах.
3.	-	3.1.2. “Зоонозын өвчний үеийн хариу арга хэмжээ” гэж зоонозын халдварт өвчний хүний өвчлөлийн тохиолдол болон дэгдэлт гарсан үед авах арга хэмжээ, дэгдэлтээс урьдчилан сэргийлэх эрт сэрэмжлүүлэх хариу арга хэмжээ, байгалийн голомтын идэвхижлийг тогтоох болон хүн амын дунд халдварыг илрүүлэх тандалт судалгаа хийх зоонозын халдвараас сэргийлэх арга хэмжээ зохион байгуулах, голомтын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ авахыг;	Зоонозын өвчин судлалын салбарын бүх үйл ажиллагаа нь нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний төрөлд хамаарагддаг бөгөөд энэхүү хуулийн төсөлд “Зоонозын өвчин судлалын үндэсний төвийн чиг үүрэг, тогтолцооны асуудлууд бусад хууль эрх зүйн баримт бичигт тусгагдаагүй бөгөөд зоонозын халдварт өвчний шалтгаанаар үүссэн нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал нь өвөрмөц олон салбарын хамтын ажиллагаа шаардлагатай байдаг.
4.	3.1.4. “нийгмийн эрүүл мэндийн бэлэн байдал” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн сөрөг үр дагаврыг урьдчилан тооцож, хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчны аюулгүй, тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор авч хэрэгжүүлж байгаа нэгдмэл удирдлага, төлөвлөлт, зохион байгуулалтын цогц арга хэмжээг;	3.1.4. “Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн бэлэн байдал” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн сөрөг үр дагаврыг урьдчилан тооцож, хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчны аюулгүй, тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор авч хэрэгжүүлж байгаа нэгдмэл удирдлага, төлөвлөлт, зохион байгуулалтын цогц арга хэмжээг;	-

5.	5.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн удирдлагын тогтолцоо нь Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн газар, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв, нийгмийн эрүүл мэндийн төв, анхан шатны эрүүл мэндийн төвөөс бүрдэнэ	5.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн удирдлагын тогтолцоо нь Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн газар, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, нутгийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг тусгай мэргэжлийн төв, нийслэл, аймгийн салбар төв, анхан шатны эрүүл мэндийн төвөөс бүрдэнэ	Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллагууд өөрчдийн чиг үүргийн дагуу хэрэгжүүлдэг.
6.	7.7. Хүн амыг нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, дархлаажуулалтын бэлдмэл, эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тэгш, хүртээмжтэй хангах;	7.7. Хүн амд нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тэгш, хүртээмжтэй хүргэх;	Дархлаажуулалтын бэлдмэл, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл нь нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний нэг хэсэг болдог тул давхардуулж оруулах шаардлаггүй (Жишээ нь "дархлаажуулалт" өвөрмөц урьдчилан сэргийлэлт).
7.	8.15. Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шаардлагатай шинэ төрлийн эм, ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодисыг түргэвчилсэн журмаар бүртгэх;	8.15. Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шаардлагатай болон зах зээлд шинээр нийлүүлэгдэж буй хариу арга хэмжээний өндөр үр дүнтэй эм, ариутгал, халдваргүйтгэл, мэргэчгүйтгэл, шимэгчгүйтгэлийн бодисыг түргэвчилсэн журмаар бүртгэх;	Зоонозын халдварт өвчний байгалийн голомтод эпизоот явагдаж буй үед мэргэчгүйтгэл, шимэгчгүйтгэл хийж эрсдэлийг бууруулах зайлшгүй шаардлагатай.
8.	12 дугаар зүйл. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын тогтолцоо	-	Тус хуулийн төслийн 12 дугаар зүйл нь зөвхөн НЭМҮТ болон шинээр байгуулагдаж байгаа НЭМТ-үүдэд хамааралтай болгож байна гэж үзэж байна. Иймд тус заалтыг НЭМТ үйлчилгээ үзүүлдэг бүх байгууллагын багтаахаар ерөнхий заалт болгон өөрчлөх.
9.	12.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын тогтолцоо нь нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв, нийгмийн эрүүл мэндийн төв, анхан шатны эрүүл мэндийн төвөөс бүрдэнэ.	12.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагууд нь бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллага байна.	Эрүүл мэндийн байгууллагуудын үндсэн тусламж үйлчилгээний төрөлд шууд хамаардаг.
10.	13 дугаар зүйл. Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төвийн чиг үүрэг	13 дугаар зүйл. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүдийн чиг үүрэг.	Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллагууд өөрсдийн чиг үүргийн дагуу хэрэгжүүлдэг бөгөөд бусад байгууллагуудыг хамруулан үүргийг тусгаж өгөх

11.	13.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв нь энэ хуулийн 11.1-11.6 дах хэсэгт заасан чиг үүргээс гадна дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:	13.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх төв эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төвүүд нь энэ хуулийн 11.1-11.6 дах хэсэгт заасан чиг үүргээс гадна дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:	Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг бүх шатны эрүүл мэндийн байгууллагууд өөрсдийн чиг үүргийн дагуу хэрэгжүүлдэг.
12.	14 дүгээр зүйл. Нийгмийн эрүүл мэндийн төвийн чиг үүрэг	14 дүгээр зүйл. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг нийслэл, аймгийн салбар төвүүдийн чиг үүргийг нэгтгэн тоймлож оруулах	Энэ хэсгийн заалтыг 16 дугаар зүйлтэй нэгтгэн оруулах.
13.	15 дугаар зүйл. Төвийн бүтэц, зохион байгуулалт	Энэ заалтыг хасах.	Төвийн бүтэц, зохион байгуулалтыг аймаг, нийслэлийн засаг дарга, эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан сайдын тушаалаар тухайн үеийн нөхцөл байдал, хууль эрх зүйн орчинд нийцүүлэн баталдаг тул энэ хуулинд онцгойлон оруулах шаардлагагүй. Шаардлагатай гэж үзвэл Өвчний хяналт сэргийлэлтийн төвийн бүтэц зохион байгуулалтыг шинээр боловсруулан батлах болон НЭМ-ийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг НЭМҮТ, ХӨСҮТ, ЗӨСҮТ зэрэг үндэсний төвийн бүтэц зохион байгуулалтыг нэгтгэн оруулж батлуулах зайлшгүй шаардлагатай.
14.	23.1.4. лабораторийн шинжилгээ хийлгэх хүсэлт гаргах;	Энэ заалтыг хасах.	Тус хуулийн төслийн "23.1.7. хуульд заасан бусад эрх." заалтаар тус заалт нь хэрэгжих тул "лабораторийн шинжилгээ хийлгэх" тусгайлан оруулах шаардлаггүй.
Нийгмийн хамгааллын асуудал			
15.	-	Ажилтан албан үүргээ гүйцэтгэх явцад хөдөлмөрийн чадвараа алдсан бол хөдөлмөрийн чадвар алдалтын хувь хэмжээг харгалзан хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 30, 60, 90 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн нөхөн олговор олгоно.	-
16.	19.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж буй байгууллагад 10 ба түүнээс дээш жил ажилласан нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтанд тэтгэвэрт гарахад нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийг үндсэн цалингийн дунджаас нь тооцож олгох бөгөөд нэг удаагийн тэтгэмж тооцох	-	-

	цалингийн дундаж хэмжээ, тэтгэмж олгох шалгуур нөхцөлийг Төрийн албаны тухай хуульд заасан журмыг баримтлан тогтооно.		
17.	Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан нь олон улсын хөл хориот халдварт өвчний голомтод ажиллаж халдвар авсны улмаас болон ажил үүргээ гүйцэтгэх үедээ амь насаа алдвал ар гэрт нь түүний 5 жилийн үндсэн цалинтай нь тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй мөнгөн тусламж олгох бөгөөд ажил үүрэг гүйцэтгэхтэй нь холбогдуулан бие махбодод нь гэмтэл учруулсан буюу эрүүл мэндийг нь бусад хэлбэрээр хохироосноос хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан, тахир дутуу болсон тохиолдолд тэтгэвэр, тэтгэмж, авч байсан цалингийн зөрүүг хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан, тахир дутуугийн тэтгэмж авч байсан нийт хугацаанд олгоно.	Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан нь олон улсын хөл хориот халдварт өвчний голомтод ажиллаж халдвар авсны улмаас болон ажил үүргээ гүйцэтгэх үедээ амь насаа алдвал ар гэрт нь түүний 10 жилийн үндсэн цалинтай нь тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй мөнгөн тусламж олгох бөгөөд ажил үүрэг гүйцэтгэхтэй нь холбогдуулан бие махбодод нь гэмтэл учруулсан буюу эрүүл мэндийг нь бусад хэлбэрээр хохироосноос хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан, тахир дутуу болсон тохиолдолд тэтгэвэр, тэтгэмж, авч байсан цалингийн зөрүүг хөдөлмөрийн чадвар түр алдсан, тахир дутуугийн тэтгэмж авч байсан нийт хугацаанд олгоно.	-
18.	-	<i>Аймгийн төвөөс бусад суманд тасралтгүй тав болон түүнээс дээш жил ажиллаж байгаа нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтанд таван жил тутамд 30 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшууллыг олгоно.</i>	-
19.	-	Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчийг гэнэтийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний даатгалд заавал даатгуулах бөгөөд зардлыг төр хариуцна.	-
20.	-	Голомтын бүсэд ажилласан онцгой байдлын байгууллагын алба хаагч болон бусад төрийн цэргийн байгууллагын алба хаагчийн албан томилолтын зардлыг ердийн үеийнхээс гурав дахин нэмэгдүүлж олгоно.	-

		50.3.Албан үүргээ зохих журмын дагуу биелүүлснээс алба хаагч болон бусдын эд хөрөнгөд учирсан хохирлыг төр хариуцна. 50.4.Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагч цацраг идэвхт, химийн хортой болон аюултай бодис, далд уурхай, ой, хээрийн түймэр, халдварт өвчин, цар тахлын голомт, усны ослын үед ажилласан тохиолдолд хордлого тайлах болон сэтгэл зүй, бие бялдрын нөхөн сэргээх, сувилах үйлчилгээнд хамрагдана.	
--	--	---	--

--- оОо ---

**ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМНЫ УДИРДЛАГЫН БАГИЙН ХУРЛААС
ӨГСӨН ҮҮРЭГ, ЧИГЛЭЛ**

2023.02.03

№	ЭМС С.Чинзориг	БНКиргизУ	Бусад
1.	Концепцио тодорхой болгох (юу шийдэх вэ?)	1. нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах; 2. эрүүл амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх; 3. халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх.	-
4.	Үйлчилгээг төрөлжүүлэх (иргэдэд ямар үйлчилгээ үзүүлэх вэ?)	1. Үйлдвэрийн болон ахуйн бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал 2. Хүн амын хүнсний аюулгүй байдал, хоол тэжээлийн аюулгүй байдал 3. Ундны ус, усан сангийн аюулгүй байдал 4. Хүний эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй бодис, хүчин зүйлд тавигдах шаардлага 5. Агаарын орчны аюулгүй байдал 6. Хөрсний аюулгүй байдал, хог хаягдлыг цуглуулах, устгах 7. Үйлдвэр, нийтийн, орон сууцны байр, барилга, байгууламж, тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын аюулгүй байдал 8. Хөдөлмөрийн нөхцөлийн аюулгүй байдал 9. Боловсролын байгууллагын нөхцөл байдлын аюулгүй байдал 10. Эрүүл мэндийн албан журмын үзлэг 11. Эпидемийн эсрэг арга хэмжээг зохион байгуулах 12. Тухайн нутаг дэвсгэрийг халдварт өвчин нэвтрүүлэх, тархахаас эрүүл ахуйн хамгаалалт	-

		13. Ариун цэврийн болон халдвар судлалын шинжээч, судалгаа, судалгаа, судалгаа, шинжилгээ 14. Халдварт өвчтэй өвчтөнд авах арга хэмжээ 15. Халдварт бус өвчин, осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх 16. Хүн амын ариун цэврийн болон эпидемиологийн сайн сайхан байдал 17. Эрүүл амьдралын хэв маяг 18. Нийгмийн дайчилгаа, мэдээллийн дэмжлэг 19. Нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих ажилд орон нутаг, олон нийтийн байгууллагын оролцоо 20. Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлтэй харилцах	
5.	Зарчмаа зөв тодорхойлох	1. урьдчилан сэргийлэх эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, хүн амын эрүүл амьдралын хэв маягийг дагаж мөрдөхийг төлөвшүүлэх; 2. эмнэлгийн үйлчилгээний тэгш байдал, хүртээмжтэй байдалд үндэслэн хүмүүсийн эрүүл мэндийг хамгаалах, бэхжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх; 3. нийт хүн амын амьдралын чанар, сэтгэлзүйн сайн сайхан байдлын түвшинг нэмэгдүүлэх хүчин зүйл болох сэтгэцийн болон бие махбодийн эрүүл мэндийг бэхжүүлэх; 4. эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих чиглэлээр хүн амын хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн нийгмийн эрүүл мэндийг хөгжүүлэх, нийгмийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын ажиллах тэгш нөхцөлийг бүрдүүлэх; 5. иргэдийг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах, эрүүл мэндийг дэмжих талаар бодитой, найдвартай мэдээллээр хангах; 6. нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг зохицуулах; 7. хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, бэхжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэхэд хүн амын идэвхтэй оролцоотой олон нийтийн болон бусад байгууллагуудын хамтын ажиллагаа, харилцан үйлчлэлийн уялдааг хангах; 8. хүн амын эрүүл мэндийн байдал, нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр үзүүлж буй үйлчилгээний чанарт төрийн байгууллага, төрийн эрх мэдлийн хүрээнд нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, хуулийн этгээд, хувь хүн хариуцах; 9. иргэдийн өөрсдийн болон бусад хүмүүсийн эрүүл мэндийг сахин хамгаалах, бэхжүүлэх үүрэг хариуцлагыг тодорхойлох; 10. нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, бэхжүүлэхэд хувь хүн, хуулийн этгээдийн эдийн засгийн ашиг сонирхол; 11. урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний шинжлэх ухааны үндэслэлтэй байдал.	-нийгмийн эрүүл мэндтэй холбоотой эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай арга хэмжээг авах; -нийгмийн эрүүл мэндийн салбарын төрийн эрх мэдлийг тодорхой зааж өгөх, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний арга хэмжээг төлөвлөх, хэрэгжүүлэхэд мэдээллийн нягт уялдааг хангах; -нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр төрийн эрх мэдэл, хотын захиргааны эрх мэдлийг тодорхой зааж өгөх; -Гүрж улсын олон улсын гэрээ, гэрээ, Гүржийн хууль тогтоомжид заасан хүний эрх, үндсэн эрх чөлөөг сахин нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах.

- 15 дугаар зүйлд байгууллагын бүтцийг хуулиар зохицуулахгүй;
- 7 төрлийн үйлчилгээг дэлгэрүүлэх;
- даатгалын санхүүжилтээс фитнесийн төлбөрт хөнгөлөлт үзүүлэх асуудлыг судлах (УИХ-ын гишүүн Б.Бат-Эрдэнэ);
- бусад хуулиар зохицуулах боломжтой харилцааг тусгахгүй байх;
- үзэл баримтлалаа шинэчлэн боловсруулах.

--- о0о ---

НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН
ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГТ ОРОЛЦОГЧДООС ИРҮҮЛСЭН САНАЛ

2023.01.26

№	Оролцогчийн нэр	Байгууллага, албан тушаал	Хуулийн төсөлд тусгах санал	Тайлбар
1.	Ц.Билэгтсайхан	ХӨСҮТ-ийн Ерөнхий захирал	Хуулийн төслийн хэрэгцээ, шаардлагад Халдварт өвчний үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх 2018-2022 оны зарцуулалтын үнэлгээний дүнг тусгах шаардлагатай. Үүнд: - Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээний зарцуулалтын үнэлгээ (2018-2022, NASA); - ДОХ-ын зарцуулалтын үнэлгээ (2018-2022, NASA); - Томуу, томуу төст өвчний харуулдан тандалтын тогтолцооны зардал (2018-2022); - Дархлаажуулалтын хөтөлбөрийн зарцуулалтын үнэлгээ; - Эмнэлгээс шалтгаалах халдварт өвчний санхүүжилт; - Шинэ сэргэж буй халдвар...; - Архаг халдварт өвчний зардлын задаргааг тусгах шаардлагатай.	
2.			Сүрьеэгийн тусламж, үйлчилгээний зарцуулалт (2018-2022, 5 жил) - NASA аргачлал, 9 чиглэл - 2018 онд 17.8 тэрбум, - 2019 онд 19.3 тэрбум, - 2020 онд 23.5 тэрбум, - 2021 онд 33.6 тэрбум төгрөг тус тус зарцуулсан (17.0-33.0 тэрбум төгрөг); <u>Эх үүсвэр:</u> - 2018 онд улсын төсөв 78% (ОУ-ын байгууллага 2%), - 2019 онд улсын төсөв 78.8% (ОУ-ын байгууллага 20%), - 2020 онд улсын төсөв 75% (ОУ-ын байгууллага 23%), - 2021 онд улсын төсөв 59% болж буурсан, (ОУ-ын байгууллага 38% болж өссөн). <u>ОУ-ын байгууллага:</u> - 81-97% Глобаль сан, - 0.9-8% ДЭМБ, - 1.5-10% КОИКА, эдгээр тооцооллыг тусгах.	
3.			ДОХ-ын зарцуулалтын үнэлгээ, 2018-2022 - 2014-2021 онд 5.3-8.3 тэрбум төгрөг зарцуулсан. Эдгээр тооцооллыг тусгах.	
4.			Томуу, томуу төст өвчний харуулдан тандалтын тогтолцооны зардал - 2018-2022 онд 0.4-1.8 тэрбум төгрөг зарцуулсан.	

5.			Дархлаажуулалтын үйл ажиллагаанд 30 тэрбум төгрөгийг жил бүр зарцуулдаг. Дээрх зарцуулалт, эдийн засгийн тооцоолол нь НЭМТҮтХ-ийн 5 дугаар бүлэг (22-р зүйл), НЭМ-ийн санхүүжилтийн тогтолцоонд тусгах шаардлагатай.	
6.	Б.Амгаланбаяр	ЗӨСҮТ-ийн дэд захирал	Нэр томъёонд “Зоонозын халдварт өвчин” гэж мал, амьтнаас хүнд халдварладаг байгалийн голомтот халдварт өвчнийг;	
7.			“Зоонозын халдварт өвчний хариу арга хэмжээ” гэж зоонозын халдварын хүний өвчлөл, дэгдэлт бүртгэгдсэн үед авах арга хэмжээ, дэгдэлтээс урьдчилан сэрийлэх, хариу арга хэмжээ, байгалийн голомтын идэвхжилийг тогтоох болон хүн амын дунд халдварыг илрүүлэх, тандалт судалгаа хийх, голомтын эрсдэлийг бууруулах нийгмийн эрүүл мэндийн арга хэмжээ авахыг;	
8.			Аймаг, нийслэлийн ЗӨСТ нь ЗӨСҮТ-ийн удирдлага, чиглэлийн дагуу харьяалах нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд зоонозын халдварт өвчний бодлогыг хэрэгжүүлэх.	
9.	н.Цогтбаатар	ХНХЯ, ХЗХХ-ийн дарга	Хуулийн төслийн 7.1.9-д “мансууруулах бодис” гэдэг нэр томъёог хасах, эсхүл өөрчлөн найруулах;	
10.			Бусад салбарын нийгмийн ажилтнуудын үүрэг оролцоог тусгах (боловсрол, хорих анги, асрамж, халамжийн газарт ажиллах нийгмийн ажилтан г.м.);	
11.			Квот тогтоох. Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд оролцох, хамрагдах хувь бага тул доод хязгаар тогтоох. Жишээ нь тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын тодорхой хувь нь жил бүрийн урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд хамрагдсан байх г.м. тусгах саналтай байна.	
12.	Ц.Ундрал	НЭМГ	Хуулийн төслийн 3.1.11-д “эрт илрүүлэг” гэж өвчний шинж тэмдэг илрээгүй харьцангуй эрүүл хүн амын дундаас халдварт болон халдварт бус өвчинд өртөх эрсдэлт бүлгийг тодорхойлж, тухайн өвчний өвөрмөц, энгийн хүртээмжтэй шинжилгээ, үзлэгийн тусламжтайгаар урьдал эмгэг өөрчлөлтийг илрүүлэн дараагийн шатанд шилжүүлэхийг; (<i>хянан илрүүлэх нь эрт илрүүлэг биш</i>)	
13.			3.1.13-т “эрүүл мэндийн боловсрол олгох” гэж хүн амд орчин, бие, нийгмийн эрүүл мэндийн мэдлэгийг олгож, эрүүл мэндээ дэмжих, хамгаалах арга барилд сургах зорилгоор мэдлэг олгох үйл ажиллагааг хэлнэ.	
14.	(Нэр, албан тушаалаа бичээгүй оролцогч)	БШУЯ	Хуулийн төслийн 3.1.1, 3.1.13 дахь заалтыг өөрчлөн найруулах: 3.1.1. “нийгмийн эрүүл мэнд” гэж хүн, байгаль, нийгэм, соёлын өөр хоорондын зохицлыг хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих, эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах, таатай нөхцөл бүрдүүлж хангахыг; 3.1.13. “эрүүл мэндийн боловсрол” гэж хүн амд эрүүл мэндээ хамгаалах арга барил, зан үйлийг төлөвшүүлэх сургалт, үйл ажиллагааг;	
15.			“Эрүүл мэнд” ойлголтыг томъёолж, хуульд нэмж тусгах	

--- оОо ---

НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАЛААР

ИРГЭДЭЭС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫН ТОВЬЁОГ

2022.12.22

№	Холбогдох зүйл, заалт	Санал, дүгнэлт	Саналыг тусгасан байдал	Тайлбар
Нэгдүгээр бүлэг. Нийтлэг үндэслэл				
1.	1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт 1.1. Энэ хуулийн зорилт нь нийгмийн эрүүл мэндийн талаар төрөөс баримтлах үндсэн зарчмыг тодорхойлж, нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авах эрхийг хангахад аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэний гүйцэтгэх үүрэг, эрүүл мэндийн байгууллага, ажилтны үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.	Архи, тамхи хэрэглэгчдийг урт хугацааны амиа хорлогч болгож эрүүл мэндийн даатгалын хувийг илүү өндөр төлүүлэх хэрэгтэй бусдад хор учруулж байгаа нь хэрээс хэтэрч байна. (Мөнхсүлд)	Хуулийн төслийн 11 дүгээр зүйлийн 11.4.3-т тусгасан.	Хуулийн төсөлд хамааралгүй тул саналыг тусгаагүй.
2.		Нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах гэж оруулах (Одонтуул)	... нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах, ...	Саналыг тусгах боломжтой.
3.		Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн тусламж үйлчилгээ гэдэгт юуг ойлгох тухай тайлбарлах (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
4.	3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт	Нэр томъёоны тайлбаруудыг нарийвчлан оруулна эрүүл мэндийн боловсрол олгох гэж юуг ойлгох вэ нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих гэж ойлгох вэ нийгмийн эрүүл мэндийн хамгаалах гэдэгт юуг ойлгох вэ гэдгийг оруулж өгөх (Одонтуул)	Хуулийн төслийн 3.1.13-т тодорхойлсон.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
5.	3.1.3. “нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдал” гэж хүний болон зоонозын шалтгаант халдварт өвчин, шалтгаан тодорхойгүй өвчлөл, хими, цацрагийн осол, хордлого, дэгдэлтийн үед хүн ам өртөх, өвчлөлийн шинэ тохиолдлыг;	Олон нийтийг хамарсан гамшигийн нөхцөл байдал /үер, зуд, газар хөдлөлтийн гамшгийн улмаас олон хүн, газар нутгийг хамарсан өвчлөл үүсэх/ гэж нэмэх (Одонтуул)	Хуулийн төслийн 2.1-д Гамшгаас хамгаалах тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжийн актаас бүрдэхээр заасан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
6.	3.1.9. “хариу арга хэмжээ” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнд үндэслэн тухайн эрсдэлд тохирсон цогц арга хэмжээг;	Зөвхөн ноцтой байдлын үеийн гэж оруулах нь учир дутагдалтай. Хүн амын эрүүл мэндийн байдалд эрсдэлийн үнэлгээ хийсний үр дүнд гэж оруулах /утаа, орчин, бусад нөлөөлөх хүчийг тооцох/ (Одонтуул)	Салбарын хуулиар зохицуулсан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
7.	3.1.11. “эрт илрүүлэг” гэж өвчний шинж тэмдэг илрээгүй харьцангуй эрүүл хүн амын дундаас	Утга дээр: тухайн өвчнийг илрүүлэх өвөрмөц ... гэж оруулах эрт илрүүлэг -эмгэг		Саналыг тусгах боломжтой.

	халдварт болон халдварт бус өвчинд өртөх эрсдэлт бүлгийг тодорхойлж, тухайн өвчний өвөрмөц, энгийн, хүртээмжтэй шинжилгээ, үзлэгийн тусламжтайгаар урьдал эмгэг өөрчлөлтийг илрүүлэх, улмаар оношлох, эмчлэх, хянах үйл ажиллагааг тогтвортой, тасралтгүй цогц байдлаар зохион байгуулахыг;	өөрчлөлтийг илрүүлэх, оношлох, зөвлөгөө өгөх, нарийн мэргэжлийн болон анхан шатны эмнэлэг рүү чиглүүлэх гэж байвал оновчтой. Харин эмчлэх гэдэг үгийг хасах (Одонтуул)		
8.		Ил тод олон нийтийг мэдээллээр хангах, 1 дор цаг алдахгүй шуурхай, хүртээмжтэй баймаар байна (Бямбасүрэн)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
9.	3.1.13. "эрүүл мэндийн боловсрол" гэж хүн амд орчин, бие, нийгмийн эрүүл мэндийн мэдлэгийг олгож, эрүүл мэндээ дэмжих, хамгаалах арга барилд сургах зорилгоор мэдлэг олгох үйл ажиллагааг;	Хүн амд нийгмийн эрүүл мэндийн мэдлэгийг олгож гэхийг нийгмийн гэдэг үгийг хасах эрүүл аж төрөх зан үйлийг төлөвшүүлэх гэдэг их зохимтой утга байсан (Одонтуул)		Саналыг тусгах боломжтой.
10.		Байнга сурталчлан таниулмаар байна (Бямбасүрэн)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
11.	3.1.14. "Нийгмийн эрүүл мэндийн төв" /цаашид "Төв" гэх/ гэж харьяа нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд нийгмийн эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, хүн амын эрүүл мэндийн байдал, түүнд нөлөөлөх хүчин зүйлийг тандах, судлах, хянах, эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах, өвчин, эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, хүн амд эрүүл мэндийн боловсрол олгох үйл ажиллагаа зохион байгуулах эрүүл мэндийн байгууллагыг;	Боловсрол олгох гэхээр боловсролын гэрчилгээ олгох хэмжээний сургалт явуулах юм шиг ойлгогдож байна. Хүн амд эрүүл мэндийн мэдлэг олгох, сургалт зохион байгуулах, сурталчилгаа хийх гэх мэтээр оруулах (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
12.		Эрүүл мэндийн боловсрол олгох гэдгийг дэлгэрүүлэх (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
13.		Эрүүл мэндийн хамгаалах гэдэг дээр ямар утга байгааг дэлгэрүүлэн оруулах ... (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
14.	3.1.15. "нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан" гэж нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр боловсрол олгох их, дээд сургууль, коллежийг төгссөн, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр ажиллаж байгаа ажилтныг;	Дахин найруулах - "нийгмийн эрүүл мэндийн мэргэжилтэн" гэж их, дээд сургууль, коллежэд нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжил эзэмшсэн, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чиглэлээр ажилладаг мэргэжилтнийг; Тайлбар: "Ажилтан" тухайн чиглэлээр мэргэжил эзэмшээгүй ч ажил үүргийн хувьд хариуцан ажиллаж буй хүн. Мэргэжлийн бус байж болно. "Мэргэжилтэн" тухайн мэргэжлээр суралцаж, зохих шалгуурыг хангаж мэргэжил эзэмшсэн хүн (Нарансүх)		Саналыг тусгах боломжтой.
15.	4.1.2. хүн амд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, дэмжих, хамгаалах, эрүүл мэндийн үйлчилгээг тэгш, хүртээмжтэй хүргэх;	Эрүүл мэндийн үйлчилгээг тэгш хүртээмжтэй хүргэх -бүх тусламж орж байгаа утгатай харагдаж байна. Нийгмийн эрүүл мэндийн /тусламж/ үйлчилгээг гэвэл тодорхой болох (Одонтуул)	Хуулийн төслийн 3.1.13-т өгсөн саналтай зөрчилдөж байна.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.

16.		Боловсрол олгох, хамгаалах гэдэг үгийг дахин нягтлан бодож оруулах (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
17.	4.1.6. байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг хангах;	Байгууллага хоорондын гэх үү салбар хоорондын гэх үү гэдгийг нягтлан бодох (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
18.	4.1.7. иргэдийн эрүүл мэндээ хамгаалуулах эрхийг хангах, баталгааг бүрдүүлэх;	Нийгмийн эрүүл мэндийн төвийнхөн иргэдийн эрүүл мэндээ хамгаалуулах эрхийг хангаж чадах уу, эрх мэдэл чадал нь байгаа юу, эрүүл мэндээ хамгаалуулах баталгааг бүрдүүлж чадах эрх мэдэл чадал байгаа юу гэдгийг нягтлан оруулах энэ хэтэрхий өргөн заалт байна. Эрүүл мэндийн салбар чадах яг шийдэж, гүйцэтгэж чадах ажил биш байна (Одонтуул)		Асуулт тул саналыг тусгаагүй.
Хоёрдугаар бүлэг. Нийгмийн эрүүл мэндийн удирдлага, зохион байгуулалт				
19.	7.1. Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.3.5 дах хэсэг, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1 дэх хэсэгт зааснаас бусад нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиглэлээр хорио цээр, хөдөлгөөний болон цагийн хязгаарлалт тогтоох, зайнаас харьцах зэрэг шаардлагатай арга хэмжээг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн авах, тэдгээрт мөрдөх журам, зааврыг батлах;	Ноцтой байдлаас гадна нийгмийн эрүүл мэндийн бусад асуудалд яаж оролцох чиглэл нь тодорхой биш байна (Одонтуул)	Хуулийн төслийн 7 дүгээр зүйлд тусгагдсан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
20.	7.12. Хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	Салбарын хоорондын хамтын ажиллагаа, эрүүл мэндийн бус байгууллагуудын нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд гүйцэтгэх үүргийг хангуулах гэх мэт асуудлыг тусгах (Одонтуул)	Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэлээр төслийн 7.3 дахь хэсэгт нэмсэн.	Саналыг тусгасан.
21.		Иргэдийн эрүүл мэндээ хамгаалуулах эрхийг хангах, баталгааг бүрдүүлэх; энэ асуудлыг энэ бүлэгт тусгах саналтай (Одонтуул)		
22.	9.1.4. Хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.	Орчны талаас нөлөөлөх хүчин зүйлийг засах сайжруулах тал дээр голлох үүрэгтэй оролцох талаас түлхүү оруулах (Одонтуул)		Саналыг тусгах боломжтой.
Гуравдугаар бүлэг. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрөл, зохион байгуулалт, тогтолцоо				

23.		Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний төрөл: Тархвар судлалын тусламж үйлчилгээ, Орчны эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, Хөдөлмөрийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ, Хүнсний аюулгүй байдал, шим судлалын тусламж үйлчилгээ, Хор судлалын тусламж үйлчилгээ, Эрүүл мэндийн зан үйлийг дэмжих, эрүүл мэндийн боловсрол олгох тусламж үйлчилгээ, Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын тусламж үйлчилгээ (Нарансүх)		Саналыг тусгах боломжтой.
24.	11 дүгээр зүйл. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрөл	“Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төрөл”-ийг шинжлэх ухааны дэд салбар, мэргэжлийн үйл ажиллагааны чиглэлээр нь оновчтой тодорхойлох. Одоогийн төсөлд заасан нь хэт ерөнхий, мэргэжлийн үйл ажиллагааны чиглэлээр нь тодорхойлоогүй байгаа нь батлагдсаны дараа олон тодорхойгүй байдал үүсгэх, орчноос, хоол хүнснээс, химийн бодисын хэрэглээнээс, ажлын байрнаас үүсэх өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд давхардал, засвардал үүсгэхээр байна!!! (Нарансүх)	Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан шаардлагад нийцүүлсэн болно.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
25.	11.1.1. хүн амын эрүүл мэндийн байдал, түүнд нөлөөлөх хүчин зүйлийг тандах, судлах, хянах; 11.1.2. олон нийтийн эрүүл мэндийн тэргүүлэх асуудал, эрүүл мэндэд учирч буй эрсдэлийг тодорхойлох; 11.1.3. өвчин, эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх; 11.1.4. эрүүл мэндийн боловсрол олгох, нийгмийн эрүүл мэндийг дэмжих; 11.1.5. нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн тусламж, үйлчилгээ;	Эрүүл мэндийн боловсрол олгох гэдгийг тодорхой болгох сургалт хийхээ хэлж байна уу мэдлэг олгох хэлж байна уу боловсролын гэрчилгээ олгодог сургалтыг хэлж байна уу (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
26.		Нийгмийн эрүүл мэндийн дэмжих гэдэг дээр нарийвчлан дэлгэрэнгүй тусгах /нийгмийн эрүүл мэндийн асуудал дээр эрүүл мэндийн салбар нийгмийн эрүүл мэндийн төв яг ямар оролцоотой байх ёстойг тусгах/ эрүүл мэндийн салбар шийдэх чадахгүй зүйлүүд зөндөө байгаа, яг хэн юуг шийдэх ёстойг тодорхой тусгах хэрэгтэй байна (Одонтуул)	Хуулийн төслийн 14 дүгээр зүйлд тусгасан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
27.	11.2.1. хүн амд өвчнөөс сэргийлэх, эрүүл аж төрөх мэдлэг, хандлага, дадал олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах; 11.2.2. халдварт болон халдварт бус өвчин, түүнд нөлөөлөх	Мэргэжлийн хяналтын байгууллага байх уу байх бол тэдний хийх ажил бидний хийх ажил яг аль нь байх вэ гэдэг тодорхой биш (Одонтуул)	Эрүүл мэндийн яамны дэргэд салбарын хяналтын газар байгуулагдсан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.

	эрсдэлт хүчин зүйлийг илрүүлэх, тандах, хянах үйл ажиллагааг зохион байгуулах; 11.2.3. эрүүл мэндийг дэмжих, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сайн дурын ажилтнуудыг бэлтгэж, үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлэх; 11.2.4. хүрээлэн буй орчноос хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх эрүүл мэндийн нөлөөллийн үнэлгээг хийх, тандах, мэдээллийн сан үүсгэх; 11.2.5. нийгмийн эрүүл мэндийн бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу ажиллах; 11.2.6. нийгмийн эрүүл мэндийн бэлэн байдлыг хангах; 11.2.7. нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед дэгдэлтийн судалгаа, тандалт хийх, шаардлагатай тохиолдолд "Тохиолдлын удирдлага"-ын тогтолцоонд шилжих; 11.2.8. цэцэрлэг, сургуулийн хүүхдийн хоол, эмнэлэг, сувиллын хоолонд хяналт үнэлгээ хийж, зөвлөн туслах, үйлчилгээ үзүүлэх;			
28.	11.3. Олон нийтийн эрүүл мэндийн тэргүүлэх асуудал, эрүүл мэндэд учирч буй эрсдэлийг тодорхойлох тусламж, үйлчилгээ:	Утга давхацсан юм шиг (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
29.	11.4. Өвчин, эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тусламж, үйлчилгээ:	Өрхийн төвөө лабораторитой болгож эрт илрүүлэг болон түргэн тусламж үзүүлдэг болмоор байна (Бямбасүрэн)	Зарим төвүүдэд дээрх үйлчилгээг үзүүлж байна.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
30.	11.4.1. зонхилон тохиолдох халдварт болон халдварт бус өвчин, түүний эрсдэлт хүчин зүйлээс сэргийлэх эрт илрүүлгийг зохион байгуулах; 11.4.2. осол гэмтэл, хүчирхийллээс сэргийлэх, сэтгэц, зан үйлийн эрүүл мэндийг хамгаалах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх; 11.4.3. архи, тамхи, мансууруулах бодисын хэрэглээг бууруулах, хүн амын хоол тэжээл, зохистой хооллолт, аминдэм, эрдэс бодисын дутагдлаас сэргийлэх арга хэмжээ авах; 11.4.4. эмийн зохистой хэрэглээ, хүнсний аюулгүй байдлыг хангуулах, хүнсний хордлогот халдвараас урьдчилан сэргийлэх тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх; 11.4.5. халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах;	Халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах? гэж тусгайлан оруулсан нь ямар учиртай вэ? халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэн зохион байгуулах вэ? (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
31.	11.5.5. эрүүл зан үйл, аж төрөх ёсыг хэвшүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагааг зохион	11.5.7 заалт ойлгомжгүй. Эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн,		Саналыг тусгах шаардлагагүй.

	байгуулах; 11.5.6. эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл мэндийн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулах; 11.5.7. эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, эрүүл мэндийн ажилтны сургалтыг зохион байгуулах, мэдээлэл, нэвтрүүлэг, сурвалжилга бэлтгэх, нийтлэн түгээх; 11.5.8. зорилтот бүлгийн хүн амын дунд эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл зан үйлийг таниулан сурталчлах; 11.5.9. хүн амд өвчнөөс сэргийлэх, эрүүл аж төрөх зөв мэдлэг, хандлага, дадал олгох үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулах; 11.5.10. орчны эрүүл ахуйн чиглэлээр эрүүл мэндийн зөвлөмж боловсруулах, сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулах; 11.5.11. хүн амын дунд эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл мэндийн талаарх хэрэгцээ, дадал, хандлагыг тандан судлах;	эрүүл мэндийн ажилтны сургалтыг зохион байгуулах /юуны сургалт вэ/ мэдээлэл нэвтрүүлэг сурвалжлага бэлтгэх нийтлэн түгээх /юуны тухай нь үнэхээр ойлгомжгүй байна/ (Одонтуул)		
32.		Утга давхацсан... (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
33.		Хувийн хэвшлийн ямар байгууллагын НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэгч болох гэдгийг тодорхой заах (Нарансүх)	Хуулийн төслийн 8.9, 11.6.8, 14.1.8, 16.1.8-д тусгасан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.
34.		Хувийн хэвшлийн байгууллагууд НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээнд оролцож, үндэсний тогтолцоонд статистик тоо мэдээлэл солилцдог, мэргэжлийн удирдамж арга зүйг хөгжүүлэх, өвчлөл хордлогын шалтгааныг тогтоох, урьдчилан сэргийлэх гэх зэргээр ажиллах боломжийг нээлттэй үлдээх (Нарансүх)		
35.	11.8. Нийгмийн эрүүл мэндийн зөвлөл, түүний ажиллах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн баталж болно.	Хуулийн төсөлд НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээ зөвхөн НЭМҮТ, НЭМ-ийн төв, анхан шатны эрүүл мэндийн төвүүд дангаараа хэрэгжүүлэхээр байна. Манай улсад орчны эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, хор судлал, хүнсний эрүүл ахуй, халдварын хяналтын зэрэг чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагууд байна. Төрийн ачааллыг эдгээр байгууллага тодорхой хэмжээгээр хуваалцаж байгаа,	Хуулийн төсөлд тусгасан.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.

		үйлчилгээний сайжруулахад чанар, оролцох хүртээмжийг боломжтой (Нарансүх)		
36.	14.1.1. нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг дангаараа болон бусад эрүүл мэндийн байгууллагууд, аж ахуйн нэгж байгууллага, олон нийт, иргэдийн оролцоотой хамтран хэрэгжүүлэх; 14.1.2. нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг зохион байгуулах; 14.1.3. эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлого, хөтөлбөрийн нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлийг анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагын нэгдсэн удирдлагаар хангаж, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, нийгмийн эрүүл мэндийн дэмжих бодлого, төлөвлөгөө боловсруулах; 14.1.4. хүний эрүүл мэндэд нөлөөлж буй нийгэм, зан үйл, эрүүл мэндэд учирч буй эрсдэлт хүчин зүйлийг үнэлэх, тандах, хянах, судалгааны үр дүнг нийтэд болон холбогдох байгууллагад мэдээлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах;	Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагын? нийгмийн эрүүл мэндийн дэмжих бодлого боловсруулах? /ийн ийн гэсэн нь зөв үү ийг гэх байсан уу/ (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
37.	14.1.12. харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах; 14.1.13. хоол тэжээл, хүнсний аюулгүй байдал, хоол тэжээлээс хамааралт өвчин, эмгэг түүнд нөлөөлж буй хүчин зүйл, шалтгаан, эрүүл мэндийн нөлөөллийн үнэлгээ, тандалт судалгааг хийж, мэдээлэх, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулах; 14.1.14. хоол тэжээл, хүнсний аюулгүй байдлын чиглэлээр бодлого, стратеги, зөвлөмж, төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх; 14.1.15. хүн амын эрүүл, аюулгүй амьдрах гадаад болон дотоод орчны үнэлгээ, тэдгээрийн сөрөг нөлөөллөөс хүний эрүүл мэндэд учирч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд төлөвлөн зохион байгуулах;	14.1.12 харьяалах нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах -юуны тухай ямар мэргэжил арга зүйгээр гэдгийг тодорхой болгох (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
38.	16.1. Анхан шатны эрүүл мэндийн төв нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:	Лабораторжуулж бүх шинжилгээг авдаг байх (Бямбасүрэн)	Зарим төвүүдэд дээрх үйлчилгээг үзүүлж байна.	Саналыг тусгах шаардлагагүй.

39.	18.1.1. мэргэжлийн асуудлаар төрийн болон төрийн бус байгууллага, түүний удирдлага, иргэнд шаардлага тавих, зөвлөгөө өгөх; 18.1.2. албан тушаалын бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ажиллах нөхцөлөөр хангуулах; 18.1.3. мэргэжлийн ур чадвараа дээшлүүлэх, 4 жил тутамд төгсөлтийн дараах сургалтад байгууллагын зардлаар хамрагдах; 18.1.4. нийгмийн баталгаагаар хангагдах; 18.1.5. хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.	Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан (мэргэжилтэн гэвэл зохистой)-ы үүрэг хэт ерөнхий, сургалт сурталчилгаанаас өөр үүрэггүй байхаар төсөлд тусгагдсан байна. Үүнийг тодорхой болгох шаардлагатай. Ингэснээр НЭМ-ийн мэргэжилтний ажлын чиг үүрэг тодорхой, тусламж үйлчилгээний чанар сайжрах, ажлын гүйцэтгэлийг үнэлэх зэрэг ач холбогдолтой (Нарансүх)	Санал давхардсан.	Саналыг тусгах боломжтой.
40.	18.2. Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан дараах үүрэг хүлээнэ:	Нийгмийн эрүүл мэндийн мэргэжилтний үүргийг НЭМ-ийн тусламж, үйлчилгээний мэргэжлийн үйл ажиллагааны дагуу төрлийн дагуу илүү тодорхой болгох. Тухайлбал, тархвар судлалын, орчны эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, хүнсний аюулгүй байдал-эрүүл ахуй, хор судлал, эрүүл мэндийн зан үйлийг дэмжих, боловсрол олгох, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын тусламж үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангах чиглэлээр хийх үүргийг тодорхой болгох (Нарансүх)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
Дөрөвдүгээр бүлэг. Нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтны эрх, үүрэг, нийгмийн баталгаа				
41.	19.1. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж буй байгууллагад 10 ба түүнээс дээш жил ажилласан нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтанд тэтгэвэрт гарахад нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийг үндсэн цалингийн дунджаас нь тооцож олгох бөгөөд нэг удаагийн тэтгэмж тооцох цалингийн дундаж хэмжээ, тэтгэмж олгох шалгуур нөхцөлийг Төрийн албаны тухай хуульд заасан журмыг баримтлан тогтооно. 19.2. Энэ хуулийн 17.1-т заасан нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж олгоход шаардагдах зардлыг тухайн байгууллага төсөвтөө тусгасан байна. 19.3. Нутгийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтанд урамшуулал олгох, нийгмийн баталгааг	19.1 нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмжийн цалингын дундаас тооцож нэг удаа гэснийг тодорхой болгох /НЭМТ-д ажилласан жилд нь уу ЭМС-т ажилласан жилд үү хэдэн сараар үржих вэ? (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй.
42.		Нийгмийн эрүүл мэндийн төвд ажиллаж байгаа нийгмийн ажилтнаас бусад эрүүл мэндийн ажилтнуудын нийгмийн баталгааны талаар? (Одонтуул)		Саналыг тусгах шаардлагагүй

	сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.			
--	---	--	--	--

Эх сурвалж:

https://d.parliament.mn/tusul/14e9677e-e093-4d86-a448-0bebb92ab9af?fbclid=IwAR1GsNrbzwdqM-58fmQOfclG2vPezRlclmzkc9-LYlaPwaweV_OBhtXE1BM

--- ооо ---

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНААС УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН
Д.САРАНГЭРЭЛД ХҮРГҮҮЛСЭН САНАЛЫН ТОВЪЁОГ

2022.09.22

№	Санал, дүгнэлт	Саналыг тусгасан байдал	Тайлбар
43.	1.1. Хуулийн төслийн 1.1-д тус хуулийн зорилтыг “Нийгмийн эрүүл мэндийн талаар төрөөс баримтлах бодлого, үндсэн зарчмыг тодорхойлж, нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авах эрхийг хангахад аж ахуйн нэгж, байгууллага, албан тушаалтан, иргэний гүйцэтгэх үүрэг, эрүүл мэндийн байгууллага, ажилтны үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино” гэж өргөн хүрээнд тодорхойлсноос улбаалж төслийн хоёрдугаар бүлэгт нийгмийн эрүүл мэндийн удирдлагын тогтолцоог бий болгож, Монгол Улсын Их Хурлын бүрэн эрх, Засгийн газрын бүрэн эрх, төрийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын бүрэн эрх зэрэг Эрүүл мэндийн тухай хуулиар зохицуулах харилцааг давхардуулан тусгажээ. Иймд “нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ”-г эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний нэг төрөл гэж Эрүүл мэндийн тухай хуульд тодорхойлсонтой нийцүүлэн хуулийн төслийн зорилтыг нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ буюу “хүн амын эрүүл мэндийн байдал, түүнд нөлөөлөх хүчин зүйлийг тандах, судлах, хянах, эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах, өвчин, эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, хүн амд эрүүл мэндийн боловсрол олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах, удирдах, санхүүжүүлэх, хяналт тавихтай холбогдох харилцааг зохицуулах” гэж тодорхойлж, холбогдох зохицуулалтыг нарийвчлан тусгах нь зүйтэй байна.	1.1. Энэ хуулийн зорилт нь хүн амын эрүүл мэндийн байдал, түүнд нөлөөлөх хүчин зүйлийг тандах, судлах, хянах, эрүүл мэндийг дэмжих, хамгаалах, өвчин, эмгэгээс урьдчилан сэргийлэх, хүн амд эрүүл мэндийн боловсрол олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах, удирдах, санхүүжүүлэх, хяналт тавихтай холбогдох харилцааг зохицуулахад оршино.	Саналыг тусгасан.

	1.2. Хуулийн төслийн 3.1.15-д “нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан гэж нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр боловсрол олгох их, дээд сургууль, коллежийг төгссөн, нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр ажиллаж байгаа ажилтан”-ыг ойлгохоор зааж, төслийн дөрөвдүгээр бүлэгт нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтны эрх, үүрэг, нийгмийн баталгаа болон нэмэгдэл хөлс, нөхөн төлбөрийн харилцааг тусгасан нь Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйл “эмнэлгийн мэргэжилтний эрх, үүрэг”, 29 дүгээр зүйл “эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн баталгаа” болон 30 дугаар зүйл “эрүүл мэндийн ажилтанд олгох нэмэгдэл хөлс, нөхөн төлбөр”-ийн зохицуулалттай бүхэлдээ давхардаж байна. Иймд дээрх зохицуулалтыг хуулийн төслөөс хасаж, шаардлагатай бол Эрүүл мэндийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдуулан боловсруулах нь зүйтэй байна.	3.1.15. “нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчийг;	Өөрчлөн найруулсан.
	1.3. Хуулийн төслийн 6.1.1-д “Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шуурхай авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй холбогдсон Улсын Их Хурлын шийдвэрийн төслийг дараалал харгалзахгүйгээр хэлэлцэн шийдвэрлэх” бүрэн эрхийг Улсын Их Хуралд олгосныг Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн заалттай нийцүүлэх.	Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.1.18-д “үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотойгоор” гэснийг “үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдлыг хангах, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед шуурхай авч хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор” гэж өөрчлөн найруулахаар холбогдох хуулийн төслийг боловсруулсан.	Дагалдах хуулийн төслийг боловсруулсан.
	1.4. Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 3.1.6-д зааснаар “эрүүл мэндийн ажилтан” гэж эмнэлгийн мэргэжилтэн болон эрүүл мэндийн байгууллагад ажиллаж байгаа бусад ажилтныг ойлгох бөгөөд мөн 15.1.6-д зааснаар нийгмийн эрүүл мэндийн төв нь эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын төрөлд хамаарч байгааг анхаарч, хуулийн энэ төсөлд тусгасан “нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан”-д хамаарах эсэхийг нягтлан үзэх.	Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.6-д зааснаар нийгмийн эрүүл мэндийн төв нь эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагын төрөлд хамаардаг боловч хуулийн 3.1.6-д “эрүүл мэндийн ажилтан” гэж эмнэлгийн мэргэжилтэн болон эрүүл мэндийн байгууллагад ажиллаж байгаа бусад ажилтныг ойлгохоор заасан тул “нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан”-ы нийгмийн баталгаа орхигдсоор ирсэн. Үүнтэй холбогдуулан Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.6-д “эмнэлгийн мэргэжилтэн” гэснийг “эмнэлгийн мэргэжилтэн, нийгмийн эрүүл мэндийн ажилтан” гэж өөрчлөн найруулахаар холбогдох хуулийн төслийг боловсруулсан.	Хэвээр үлдээсэн.

	1.5. Хуулийн төслийн 11.8-д “Нийгмийн эрүүл мэндийн зөвлөл, түүний ажиллах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн баталж болно” гэж заасан боловч тус зөвлөлийн чиг үүрэг нь Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 8.2-т заасан “эрүүл мэндийн салбарын бодлого, хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлох, эрүүл мэндийн тухай хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг хангуулахад нь зөвлөх чиг үүрэг бүхий эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэдэх орон тооны бус мэргэжлийн зөвлөл”-ийн чиг үүрэгтэй давхардах эсэхийг нягталж, тодорхой зохицуулах.	Хуулийн төслийн 11.8 дахь хэсгийг хассан.	Саналыг тусгасан.
44.	2.1. Хуулийн төслийн 7.3-т “Хорио цээр, хязгаарлалтын дэглэмийн улмаас үйл ажиллагаа нь доголдсон аж ахуйн нэгж, байгууллага, цалин, орлого нь тасалдсан иргэдэд зохих дэмжлэг үзүүлэх” гэсэн заалтын хэрэгжилтийг хангах зорилгоор журам батлах зохицуулалтыг нэмэх.	Хуулийн төслийн 7.3 дахь хэсгийг дараах байдлаар өөрчлөн найруулсан: “7.3. Хорио цээр, хязгаарлалтын дэглэмийн улмаас үйл ажиллагаа нь доголдсон аж ахуйн нэгж, байгууллага, цалин, орлого нь тасалдсан иргэдэд зохих дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр холбогдох байгууллагын саналыг үндэслэн журам батлах;”	Саналыг тусгасан.
	2.2. Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35.1.9-д иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын бүрэн эрхийг тогтоохдоо “Засаг даргын өргөн мэдүүлснээр тухайн аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн төсвийг хэлэлцэж батлах, түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, гүйцэтгэлийг батлах” гэж заасантай нийцүүлэн төслийн 9.1.2 дахь заалтын “хуваарилан” гэснийг хасах.	Хуулийн төслийн 9.1.2 дахь заалтын “хуваарилан” гэснийг хассан.	Саналыг тусгасан.
	2.3. Хуулийн төслийн 7 дугаар зүйлд заасан Засгийн газрын бүрэн эрхэд “нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагааны талаарх салбар хоорондын уялдаа холбоог хангах, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хийсэн ажлын тайланг жил бүр хэлэлцэж, холбогдох шийдвэр гаргах” бүрэн эрхийг нэмж тусгах.	Хуулийн төсөлд дараах агуулга бүхий 7.12 дахь хэсгийг нэмсэн: “7.12. Нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагааны талаарх салбар хоорондын уялдаа холбоог хангах, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хийсэн ажлын тайланг жил бүр хэлэлцэж, холбогдох шийдвэр гаргах;”	Саналыг тусгасан.
	2.4. Хуулийн төслийг дагалдуулан Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулсан боловч тухайн төрлийн зөрчлийг шалган шийдвэрлэх эрх бүхий албан тушаалтныг заасан зохицуулалтыг орхигдуулсан байгааг анхаарч, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай дагалдах хуулийн төслийг боловсруулах.	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 6.8 дугаар зүйлийн “6.28 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг,” гэсний дараа “6.29 дүгээр зүйл,” гэж нэмэх зохицуулалтыг Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөлд тусгасан.	Дагалдах хуулийн төслийг боловсруулсан.
	2.5. Боловсролын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд хэрэглэсэн эшлэл алдаатай байгааг анхаарах.	Боловсролын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 2 дугаар	Саналыг тусгасан.

		зүйлийг дараах байдлаар өөрчлөн найруулсан: “2 дугаар зүйл. Боловсролын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.23-т “хүнсний хангамж,” гэснийг “хүнсийг Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулийн 8.13-т заасан стандартын дагуу хангах,” гэж өөрчилсүгэй.”	
45.	3. Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 10.2.2-т заасны дагуу “сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үндэсний стандартыг Стандартчилал техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд заасны дагуу боловсруулж, батлуулах” эрх нь боловсролын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрхэд хамаарна. Түүнчлэн, уг стандартаар хүүхдийн хоолны аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн орчин, хүнсний хангамж үйлчилгээнд тавигдах шаардлага, норм нормативтай холбоотой асуудлыг зохицуулж байгаа бөгөөд хүчингүй болгох хяналтыг алдагдуулж, хийдэл үүсгэх эрсдэлтэй тул хуулийн төслийг дагалдуулан боловсруулсан Боловсролын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 3 дугаар зүйл, мөн хуулийн цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн хүүхдийн хоол, хүнсний эрүүл, аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн стандарт, норм, нормативыг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран боловсруулж, эрх бүхий байгууллага батална.” гэсэн 28.3 дахь хэсгийг хүчингүйд тооцохоор заасныг дэмжих боломжгүй байна.	Боловсролын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 3 дугаар зүйлийг хассан.	Саналыг тусгасан.

АЖЛЫН ХЭСЭГ